

Advies over wijziging van de Rijkswet op
het Nederlandschap en tot intrekking
van de Rijkswet van 10 februari 2017

Wetsadvies

De **Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ)** is een onafhankelijk adviesorgaan dat is ingesteld bij wet. De commissie adviseert de regering en het parlement over migratie. Zij onderzoekt beleid en wetgeving en geeft aan waar verbeteringen mogelijk zijn. De ACVZ brengt praktische adviezen uit die gericht zijn op het oplossen van bestaande en te verwachten problemen.

Colofon

Advies over wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap en tot intrekking van de Rijkswet van 10 februari 2017 (Wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap en tot intrekking van de Rijkswet van 10 februari 2017, houdende wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap in verband met het intrekken van het Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid (Stb. 2017, 52)

Uitgave van de ACVZ, Den Haag, februari 2021
Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken
Turfmarkt 147
2511 DP 's-Gravenhage
acvz@acvz.org
www.adviescommissievoorvreemdelingenzaken.nl
Tel: 070 3704300

1 Inleiding

Het wetsvoorstel tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap (RWN) en tot intrekking van de Rijkswet van 10 februari 2017, houdende wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap in verband met het intrekken van het Nederlandschap in het belang van de nationale veiligheid (Stb. 2017, 52) is op 15 december 2020 ter advisering aangeboden aan de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ). De ACVZ brengt hierbij advies uit over het voorstel.

2 Inhoud van het wetsvoorstel

De Rijkswet van 10 februari 2017, houdende wijziging van de RWN in verband met het intrekken van het Nederlandschap in het belang van de nationale veiligheid, maakt het mogelijk het Nederlandschap in te trekken van een Nederlander die zich in het buitenland heeft aangesloten bij een terroristische organisatie, zonder dat een voorafgaande strafrechtelijke veroordeling is vereist.¹ De intrekking van het Nederlandschap vindt plaats in het belang van de nationale veiligheid en heeft als doel legale terugkeer naar Nederland onmogelijk te maken en irreguliere terugkeer te bemoeilijken.² In de Rijkswet is een horizonbepaling opgenomen, waardoor deze bevoegdheid op 1 maart 2022 van rechtswege zal vervallen. Dit wetsvoorstel schrapt die horizonbepaling. Door het schrappen van deze bepaling wordt de bevoegdheid tot intrekking onbeperkt geldend. Aan deze beslissing ligt een evaluatieonderzoek ten grondslag dat in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is uitgevoerd.³

Daarnaast wordt in het wetsvoorstel gelet op de inmiddels in werking getreden Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG) een grondslag gecreëerd voor de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard. In een nieuw hoofdstuk wordt een artikel opgenomen waarin is bepaald dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, kunnen worden verwerkt, voor zover dat noodzakelijk is ten behoeve van het nemen van een beslissing als bedoeld in artikel 14, tweede en vierde lid, van de RWN.⁴

¹ Stb. 2017, 52. De ACVZ heeft op 16 februari 2015 over het wetsvoorstel dat ten grondslag ligt aan deze Rijkswet advies uitgebracht: [Advies: Intrekken Nederlandschap in belang nationale veiligheid | Publicatie | Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken](#).

² Deze bevoegdheid is vastgelegd in artikel 14, vierde lid, RWN. Deze bevoegdheid moet niet worden verward met de in artikel 14, tweede lid, RWN neergelegde bevoegdheid tot intrekking van het Nederlandschap na een onherroepelijke veroordeling wegens een in die bepaling genoemd misdrijf.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/10/tk-beleidsreactie-op-wodc-evaluatie-naar-artikel-14-vierde-lid-rwn>.

⁴ Hoofdstuk 7b, artikel 22d RWN.

3 Beoordeling van het wetsvoorstel

Vervallen horizonbepaling

De ACVZ heeft geen overwegende bezwaren tegen het laten vervallen van de horizonbepaling. Het evaluatieonderzoek bevestigt dat intrekking van het Nederlanderschap voorkomt dat polypatride Nederlanders (Nederlanders die ook een andere nationaliteit hebben) die zich in het buitenland bevinden en zich daar hebben aangesloten bij een terroristische organisatie, op legale wijze naar Nederland kunnen terugkeren.⁵ De bevoegdheid, neergelegd in het vierde lid van artikel 14 van de RWN, voldoet daarmee aan het doel waarvoor deze bevoegdheid is ingesteld. De ACVZ acht het op grond van de resultaten van het evaluatieonderzoek aannemelijk dat irreguliere terugkeer door de intrekking van het Nederlanderschap wordt bemoeilijkt. Als gevolg van de intrekking van het Nederlanderschap vervalt het reisdocument dat betrokkenen bezit, zoals een Nederlands paspoort, van rechtswege. Het verval van dit document wordt opgenomen in de Stolen and Lost Travel Document database van Interpol, en in het Schengen Informatiesysteem II. Wanneer het document dat in deze databases is opgenomen wordt gecontroleerd door de grensbewaking, kan het worden ingenomen.⁶ Uit interviews met onder andere het Openbaar Ministerie (OM) en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) volgt volgens de onderzoekers dat de betrokken organisaties geen aanwijzingen hebben dat personen na intrekking van het Nederlanderschap via irreguliere weg naar Nederland zijn teruggekeerd.⁷ Aangezien de bepaling niet wordt toegepast als dat leidt tot staatloosheid, kan deze alleen worden ingezet bij polypatride Nederlanders. Dit leidt tot ongelijke behandeling en kan bovendien afbreuk doen aan de effectiviteit van deze intrekkinggrond in het bevorderen van de nationale veiligheid. Over de effectiviteit van de intrekkinggrond is nog weinig te zeggen. De bevoegdheid op deze grond is immers pas in 22 gevallen toegepast.⁸ De ACVZ pleit ervoor dat de wetgever de noodzakelijkheid, effectiviteit en verdere implicaties van deze intrekkinggrond regelmatig evalueert en beveelt aan dit op te nemen in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.

Aanbeveling

Neem in de memorie van toelichting op dat de noodzakelijkheid, effectiviteit en verdere implicaties van deze intrekkinggrond regelmatig worden geëvalueerd.

⁵ Hiervan uitgezonderd een vrouwelijke uitreiziger die door Turkije is uitgezet naar Nederland. Zie Kamerstukken II 2018/19, 29754, nr. 535.

⁶ Memorie van toelichting, p. 2.

⁷ Evaluatieonderzoek WODC, pagina 57-58 (noot 3).

⁸ In twee zaken heeft de bestuursrechter het besluit tot intrekking vernietigd omdat niet kon worden aangetoond dat betrokkenen op of na 11 maart 2017 waren aangesloten bij een op de lijst geplaatste terroristische organisatie. Om dezelfde reden is in vijf vergelijkbare zaken het besluit tot intrekking ingetrokken. In negen zaken heeft de bestuursrechter het beroep tegen de intrekking ongegrond verklaard. In acht zaken is nog niet op het beroep beslist.

Motivering wetsvoorstel

In de memorie van toelichting wordt onder verwijzing naar de beleidsreactie op het evaluatieonderzoek gesteld dat uit de conclusie van het onderzoek kan worden afgeleid dat het doel van de bevoegdheid, het voorkomen van legale terugkeer en het bemoeilijken van irreguliere terugkeer, is bereikt.⁹ Het laatste deel van deze conclusie is naar het oordeel van de adviescommissie te stellig, omdat de memorie van toelichting ook onderschrijft dat het niet mogelijk is met zekerheid vast te stellen in hoeverre de intrekking van het Nederlanderschap ertoe heeft geleid dat *irreguliere* terugkeer wordt voorkomen.¹⁰ Dat uitvoeringsdiensten geen irreguliere terugkeerders hebben aangetroffen, betekent niet dat het personen niet gelukt is op irreguliere wijze terug te keren. Het bewijs daarvoor bestaat uit de stelling dat (ten tijde van het onderzoek 14) personen elders, dus in het buitenland, verblijven. Gesteld noch gebleken is echter dat de Nederlandse overheid er kennis van heeft waar deze personen zich thans bevinden. De ACVZ acht het wel *aannemelijk* dat ook irreguliere terugkeer wordt bemoeilijkt. Aanbevolen wordt de motivering van het wetsvoorstel op dit punt aan te passen.

Aanbeveling

Pas de motivering van het wetsvoorstel aan in lijn met de conclusie uit het onderzoek uitgevoerd in opdracht van het WODC.

Grondslag voor verwerking persoonsgegevens

De ACVZ heeft geen opmerkingen over het opnemen van een wettelijke bevoegdheid in de RWN voor de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard voor zover dat noodzakelijk is ten behoeve van het nemen van een beslissing als bedoeld in artikel 14, tweede en vierde lid, van de RWN.

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/10/tk-beleidsreactie-op-wodc-evaluatie-naar-artikel-14-vierde-lid-rwn>.

¹⁰ Memorie van toelichting, p. 5.